

מבוי שהוא גבוה פרק ראשון עירובין

גו א מ"י פ"ו מהלכות
שבת הלכה כא סמג
ע"י דקנן א טו"ע א"ח
פ"י שם טע"ג ל:
גו ב ג ד מ"י שם טו"ע
שם טע"ג ל:
גח א מ"י פט"ו שם
הלכה טו ופ"ו הלכה
ד סמג שם טו"ע א"ח
ס' דאי אם י' וס' שם
טע"ג כו:

רב ניסים גאון

ומאי שנא מד' אמר ר' אמי
אסי חזרו על הדבר
שהקדמו בראש הפרק,
דאיתמר מבוי שנפרץ
מצדו כלפי ראשו איתמר
משמיה דר' אמי ומשמיה
דר' אמי אם י' שם פס ד'
מתיר פרצה עד י'.

רבינו חננאל

עושה פס גבוה י' טפחים
במשך ד' אמות. כלומר
ארך ד' אמות, ומצמידו
באמצע מבוי לאורכו של
מבוי. אי נמי כרב יהוד'
דאמר מבוי שרחב ט"ו
אמות מרחיק אמהים
ועושה פס ג' אמות.
ומקשינן ויעשה פס אמה
ומחצה וירחיק ב' אמות
ועושה פס אמה ומחצה.
שמעיוני מניה עומד
מורבה על הפרוץ משתי
רוחות לא הוי עומד.
ורחינן שני (התם) [הכא]
דקא אתי אוריא דהאי
גיטא ויהא גיטא ומבטלי
ליה. ויעשה פס אמה
וירחיק אמה כו'. ומאי
שנא מד' אמר ר' אסי
דאמר מבוי שנפרץ
מצדו כלפי ראשו אם
נשתפיר פסל ד' מתיר
פריצה עד עשר. ורחינן
התם ממעט בהילוכה.
תנן בתוספתא בבבלי
פרק תשעה עשר עור
אסלא וחלל שלו
מצטרפין לתפח, וכאילו
סתם הוא כולו ומאחיל.
פי' עור ושליש, כסא של
ברזל ועופין בו בשני
קצותיו ורצועת מעור של
בקר חזוקת רוחותיו
ומצבעו ללמעלה ובהניח
חלל. וישב אדם עליו
בשעה שצריך לגביו
והריעי נופל מן החלל על
העצם של ריעי והווי עור
אסלא, עור כסא של בית
הכסא הוא עור שהוא
מכסה לאסלא. וכך שמה
בשלה ין אסלא. ואמר
רב דימי אצבעיים שיעור
ורחב הרצועה מיכן
ואצבעיים שיעור רוחב
הרצועה מיכן ואצבעיים
חלל באמצע. ורבין אמר
אצבע ומחצה מיכן
ואצבע חלל באמצע.
ואסיקנא דלא פליגי, רב
דימי אמר באצבעות
קטנות שן ו' בטפח.
ורבין אמר באצבעות
גדולות כגדול שן ד'
בטפח. כי פליגי בעומד
מורבה על הפרוץ משתי
רוחות, לרב דימי דאמר
אצבעיים מיכן ואצבעיים
מיכן ואצבעיים ריוח אי
מצרפת
ואצבעיים מב' רוחות
נמצאו מרובות על החלל,
דחיי' ר' אצבעות והחלל

עושה, פס גבוה עשרה במשך ד' אמות. אי איכא מרשא הפס
של ד' פנים עד הכותל האמצעי של מבוי יותר מעשר
צריך למבוי זה נורת הפתח דהוי כמבוי עקום^א וע"ג דלחיבה דשמואל
קיימינן כדפרישית לעיל^ב אי ביתר מעשר זהא לימא שמואל תורתו
כסתום דלפתחתה עקומות קאי
ויליג"א פי' דהכא אפילו ביתר מעשר
לא מיקרי מפולש דכיון דשני הפתחים
לרה"ר אחד העומד בפתח זה לא
יסבב לבא קציב [הפס] לפתח אחר^ג
אלא צמזמו עקום יש צמזמו ראש' צל
ד' רה"ר ורגילות לילך דרך מבוי מלך
זה ללך אחר משום הכי הוי מפולש^ד
ומבוי עקום דלחריכה דלמות דהוי
כמו לא הוי פתוח בשני פתחים לרה"ר
אחד או יפרש שהוא מפולש משלש
רוחות ובאמצע עקום כפי' ר"י:
ועושה פס עש"ש אמות. וצריך
לפי אחר דהאי פס לא
מנהי הואיל ומפולג מן הכותל שלש
דלמך לקמן דלא הוי לחי ומשום הכי
פרוץ מד' אמי ומד' אסי שהיה לו
להצטטל לאותו התקון:

ואמאי יעשה פס אמה ומחצה.
פי' רש"י דלמאי אכריכה
פס ג' אמות יחד משמע שהמקשה צא
להקל עליו^א ולא משמע הכי מדמשיני
לקמן^ב כולי האי לא אטרחהו רבנן
משמע שהמקשה להחמיר עליו צא
וענינו זה משמע שהיו כל הקושיות
לכך נראה דפרוץ ויעשה פס אמה
ומחצה דהיי עדיף טפי דקשיש גיפופי
ללך זה וללך זה נראה יותר פתח:
עור העפלא וחסא ש"ו מצטרפין.
היינו כשהטומאה והכלי תחת
העור^א דלמרינן צפיק דסוכה (ד' י"ט).
ארובה צבית ע"ז ובה פותח טפח טומאה
צבית מה שכנגד ארובה טהור^ב טומאה
נגד ארובה כל הצבית כולו טהור ומ"מ
מנטרף האויר כמו אויר סוכה^ג
דלמטרפין ואין יענים תחתיו ואין
לחשוב האויר כסתום מטעם לבוד
להלכתא גמירי לה גזי טומאה דלא
דמרינן לבוד^ד ולהכי נמי קאמר צמטן לבוד
אצבעיים מכתן כו' ואי אמת לבוד
גזי צמטן מכתן ומשהו מכאן:
ואצבעיים ושני שלישים ריוח
באמצע. לא שייך
צעור העפלא שסוף כלי אמי אוריא
דהאי גיטא ואוריא דלמלא ומבטל
ליה אלא צמחיות קצועות דלעיל
ולקמן צפיקין^ה גזי מקיפין צבצלים
ויליג"א אפרש צפיקיה דלמלא לא
אמר דלמי ומבטלי ליה אלא צמחיות
שאני חושבו כסתום^ו כהיא דלעיל
ובמקיפין צבצלים^ז אוריא דלמעלה

ומעמידו לאורכו של מבוי. צאמנע הפתח דכיון דאיכא הכשר מבוי
צאורכו של פס הווי להו כשתי מצויות ונעשה הפתח האחד למבוי זה
והפתח השני למבוי השני: **מרחיק שתי אמות**. מן הכותל ומתחיל
לעשות שם פס ועושהו משלש אמות לסתום הפתח ונמלאו חמש אמות
אלו סתומות שפרטת שתי האמות
ניתרת בעומד מרובה עליהן והיא
דהוי רוחב כ' יעשה כן אף ללך השני
או יעשה פס שש אמות וירחיק ד'
אמות ויתיר לידו אחד בעומד מרובה
על הפרוץ: **ואמאי**. מנרכת ליה
לקטום ג' האמות כלחד: **יעשה פס
אמה ומחצה**. לפיכא אלל הכותל
וירחיק צ' אמות ויעשה פס אמה
ומחצה אלל פתח גדול וכיון דלא שרית
ליה צבתי משום דפרוץ מרובה על
העומד שמכאן ועל העומד שמכאן
אלל א"כ תצטרפ יחד להיות שניהן
רצין עליו שמע"י מניה מדלא מצטרפת
להו עומד מרובה על הפרוץ צין צ'
הרוחות כשתצטרפ לא הוי עומד
מרובה אלל זיל לגבי כל חד וחד
ונמלא פרוץ רבה עליו ומצטלו ונמלא
פתח רחב מעשר: **לעולם אימא לך**.
צעלמא אי לא הוה קאי עומד זה
צין שני פרטים מצטרפין העומדין
לצטל פרוץ היסודי אלל הכא חתי
אוריא דהאי גיטא דצ' האמות ואוריא
דפתח הגדול ומצטלי ליה לפס אמה
ומחצה צינייהן: **שמע מניה פרוץ
עומד אסור**. ופלוגתא דרב פפא
ורב הונא צריה דרב יהושע היא
צשליה פירקין ושמעמ מהכא דרב
יהודה כרב הונא צצירא ליה ולפיכך
כל אמת פרוץ אורסת עומד שאללה
ונמלא פרוץ כאלן קמיה: **דהאי
גיטא**. פתח גדול: **ודהאי גיטא**.
אמה הפרוץ ומצטל ליה לאמה העומד
שאלל הפתח: **וירחיק אמה**. מן הכותל
יעשה פס אמה ומחצה כו' דהשתא
לא מצטרף אוריא אמה עם אוריא הפתח
לצטל אמה ומחצה דהא צטיל ליה
אוריא דוטר מיינה והכי הוי שפיר טפי
אלל מהא פירלה שתי אמות כלחת:
אין הכי נמי. דהיי שפיר טפי וכולי
האי לא אטרחהו: **דילמא צינן פתחא
רבה**. וצטיל תורת פתח מיינה וצטיל
לחי המתוקן צו ונמלא מבוי זה צלל
מיקון: **מאי שנא מד' אמי ור' אסי**.
דלממי לעיל (ד' ה). צמזמו שנפרץ
מלידו כלפי ראשו ג' אינו מתיר ואע"ג
דאין פירלה פחותה מעשר אמות
אורסת צמזמו פקסי ליה אינהו משום
דלמלא עיילי ופקסי צהיא פירלה
שלשה וצטיל קמא מפתח וצטיל
מיקונו: **הפס**. איכא למיחש להכי
משום דהיא פירלה קטנה מלידו של

מבוי היא וממעטי צהילוכא אלל הכא צראש המבוי הוא ולא
ממעטי צהילוכא: **עור העפלא**. דמפרש עור העשוי לבית הכסא
של שרים חלל הנקב צבו מצטרף להיות עומד טפח שלם ואם יש
תחתיו כיתת מת וכלים מטמאים צאלו וצפחות מטפח אין אהל דתנן
(ה' הלכות פ"ג משנה א) טפח על טפח צבוס טפח מציא את הטומאה:
איכא
וכמה. יהא נקב שיהא צטל אלל העומד סביביו. צמנחת פרק התכלת (ד' מ"א): אמרינן טפח דאורייתא ד' בגדול חמש צאצבע שית
צוטרתי: **צבצבא**. צגדול: **צוטרפי**. צאצבע קטנה: **לדידך הוי עומד**. דהא אין צאחד מן העומדין לצטל החלל עד שיצטרפו
שניהן לצטלו: **לרצין**. דנקט החלל פחות מן אחד העומדין: **לא הוי עומד**. להצטרף לצטל הפרוץ: **לדידי הכי מיצעי** לוי' **למימר כו'**.
ולמינקט חלל יותר על כל אחד מהעומדין ופ"ה ליצטרפי לרבות עליו ולצטלו אלל השתא משום דפרוץ כעומד הוא בכל חד וחד: **אלא אי
פלגינן צפרוץ עומד פלגינן**. דלרצין דנקט אצבע ומחצה מכאן ואצבע ריוח צאמנע וממעט ליה לפרוץ מעומד צצדל אחד לא הוי עומד אלל
אם כן כל אחד ואחד מרובה על הפרוץ: **דמהניא צרהבה**. להכשיר רחב מעשר: **ואמלתרא דמהניא צגוצפה**. להכשיר גבוה מעשרים:
אחנייה

א. כמין ח"ת, דמה לי אם
יש הפסק גדול בין שני
הפתחים של צד רשות
הרבים מה לי הפסק קטן.
מוס' ה' הלכה. כיון דהניח
פס ד' באמצעותו, איכ
המבוי הולך סביב משני
צדדין. מוס' ר"פ. ב. לפי
שאין דוכן של בריות
לסבב כבענין זה כשרוצין
ללכת אל הר"ר מצד פתח
אחד של מבוי לצד הפתח
השני, אלא הולך ברשות
צעמור מכאן לכאן. רש"י.
ג. דהכי הוה נוחא להו
לכני מבוי טפי שלא
יקלקל היציאה כ"כ.
ד' [ב]דפרינן.
ה. התי' וירחיק אמה
ויעשה פס אמה ומחצה.
ו. ה. תחת העומד,
אבל אם הטומאה תחת
החלל והטומאה תחת
העומד או איפכא אינו
מביא בטומאה כלל. מוס'
ר"פ. דכל טומאה שהיא
תחת אוריא לעולם אינו
עושה אהל. מיעב"א.
ז. כלומר הטומאה שכנגד
האוריה טהורות. רש"י.
ח. פחות משלשה. מי
ה' ק"ו. ו. דא"כ בטלה
תורת פתח טפח וחלון
המביא את הטומאה.
ט. דלא אמרי'
דהאי אוריא דהאי גיטא
והאי גיטא אלא באורי'
המבוי שיהא בלחוד, כיון
דמיה הוא חשוב לבטולי
עומד מרוב שבו, אבל
אורי' דמבוי גיפי ואורי'
דחוצה לו לא, דאורי'
דחוצה לו דלא מניה לא
חשוב לבטולי עומד
דמבוי. רש"י.
י. [ג]משמע כו' דאפי'
אוריא דלמעלה מהם
מצטרף לבטל, כדאמרי'
התם אי מוקמת לוי' עילאי
אתי אוריא דהאי גיטא
ואוריא דהאי גיטא
ומבטלי ליה. שם.
יא. כיון דאורי' שלמעלה
מן החבליים עד לרקיע
חשוב מהן, דרשות היחוד
עולה עד לרקיע, זה
כאורין משום ומצטרף
לבטל. שם.
יב. שאנו
באין לתקנו כדי להכשירו
עכשיו, צריך שיהא
העומד מרובה על הפרוץ
כדי שלא יהא האורי'
שומכאן ומכאן מבטלין
אותו. שם.

אבל (רבא) [רבין] דאמר אצבע ומחצה מיכן ואצבע ומחצה מיכן ואצבע ריוח באמצע אמר לך אי
איכא עומד מרובה על הפרוץ מרוח אחת אין, אבל מב' רוחות לא מצרפי. דאי ס'ד לא פליגי רבין ורב דימי הכי הוה למימר אצבע ושליש מיכן ואצבע ושליש ריוח באמצע. ורחינן אלא
מאי אית לך פליגי, אי הכי רבי דימי [הכי איבעיא לוי' למימר] אצבע רבי' שלישי אצבע מיכן, ואצבע רבי' שלישי מיכן, שהן ג' אצבעות ושליש ואצבעיים רבי' שלישי באמצע שהן שלש אצבעות חסר שלישי, שומצא
העומד מב' רוחותיו העומד מרובה על הפרוץ [בין] שלישי אצבע. אלא כי פליגי בעומד כפרוץ רב דימי אמר הוי עומד (רבא) [רבין] אמר לא הוי עומד. והרחב מ' אמות אם יש לו צורת הפתח אין צריך למעט

עירובין דף י"א ע"א

ת.ד. 0000 | כל הזכויות שמורות

חצר שרובה פתחים וחלונות אינה ניתרת בצורת הפתח

עירובין דף י"א ע"א

© כל הזכויות שמורות 19001

כי תניא היא בפיתחי שימאי וכו' דלית להו שקפי [לפי' רש"י]

עירובין דף י"א ע"א

© 19002 כל הזכויות שמורות

כי תניא היא בפיתחי שימאי וכו' דלית להו תקרה [לפי' רש"י]

עירובין דף י"א ע"א

© כל הזכויות שמורות 19003

כי תניא ההיא בפיתחי שימאי וכו' דלית להו תקרה
[לפירוש תוס' במנחות דף ל"ג ע"ב]

עירובין דף י"א ע"א

© כל הזכויות שמורות | 9004

כי תניא ההיא בפיתחי שימאי וכו' דלית להו שקפי

[לפי' הרי"ד והריטב"א, וכ"ה שיטת רש"י במנחות דף ל"ג ע"ב בפי' הראשון כמש"כ במשכנות יעקב סי' קכ"ג]

עירובין דף י"א ע"א

© כל הזכויות שמורות 19005

כי תניא ההיא בפיתחי שימאי וכו' דלית להו תקרה

[לפירוש הריטב"א וכו"ה שיטת רש"י במנחות דף ל"ג ע"ב בפי' הראשון כמש"כ במשכנות יעקב סי' קכ"ג]

עירובין דף י"א ע"א

© כל הזכויות שמורות 19006

כי תניא ההיא בפיתחי שימאי וכו' דלית להו שקפי
[לפי' ר"ח וכו"ה שיטת רש"י במנחות דף ל"ג ע"ב בפירוש השני]

עירובין דף י"א ע"א

מעשה באדם וכו' שנעץ ד' קונדיסין בארבע פינות השדה ומתח זמורה עליהם וכו' והתירו לו לענין כלאים

עירובין דף י"א ע"א

© 190008 | כל הזכויות שמורות

כדרך שהתירו לו לענין כלאים כך התירו לו לענין שבת

עירובין דף י"א ע"א

9009 | כל הזכויות שמורות

“אילימא מן הצד”, וברש”י (ד”ה מן הצד) “שמתח הזמורה מזה לזה באמצעיתן ולא על ראשיהן”

[כן פירשו הריטב”א והר”ן בסוכה (ב’ ע”ב מדפי הרי”ף) בשיטת רש”י שהקנה העליון מונח בצד העמודים]

עירובין דף י"א ע"א | דף י"א ע"ב
שו"ע סי' שס"ב סעיף י"א

© כל הזכויות שמורות 1910

“צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום”
לפירוש הריטב"א בשיטת רש"י - שהקנה העליון מונח בצד העמודים

עירובין דף י"א ע"א

© 1901 כל הזכויות שמורות

“אילימא מן הצד”

[לפירוש הר"ן והאו"ז שהקנה העליון מונח בין העמודים ולא על ראשן]

עירובין דף י"א ע"א | דף י"א ע"ב
משנ"ב ס"י שס"ב סקס"ד

© 19012 | כל הזכויות שמורות

“צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום”

לפירוש הר"ן והאו"ז שהקנה העליון מונח בין העמודים ולא על ראשן, וכן הכרעת הפוסקים לדינא

עירובין דף י"א ע"א

9013 | כל הזכויות שמורות

“אילימא מן הצד”

לפירוש הרי"ף והרמב"ם, [ועיין בחזו"א סי' ע' סקי"ג]

עירובין דף י"א ע"ב

לחי

“צורת הפתח שעשאה מן הצד לא עשה ולא כלום”

לפירוש הרי"ף והרמב"ם שצורת הפתח נמצאת בצד

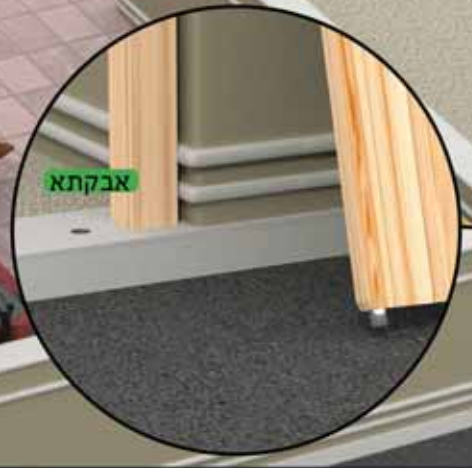

עירובין דף י"א ע"ב | ט"ז ע"א

כל הזכויות שמורות © 1.4.1066

היו שם קנים הדוקרנים ועושה להן פאה מלמעלה אפילו ביותר מעשר מותר

עירובין דף י"א ע"ב

“צורת הפתח צריכה היכר ציר וכו' מאי היכר ציר אמר רב אויא אבקתא”

[עיין בפ"י ר"ח וברש"י מנחות ל"ג ע"א]

עירובין דף י"א ע"ב

שני'ע ס'י' שס"ב סעיף י"א

© 1916 | כל הזכויות שמורות

צוה"פ שאמרו קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן וכו' אין צריכין ליגע

פחות
3 מ'
טפחים

10
טפחים

פחות מ' 4 טפחים
4 טפחים

הכל מודים אם גבוהה עשרה ואין ברגליה שלשה

© 19019 | כל הזכויות שמורות

אי נמי יש ברגליה שלשה ואין גבוהה עשרה ולא כלום

© 1992 כל הזכויות שמורות

כי פליגי ביש ברגליה ג' וגבוהה עשרה ואין רחבה ארבעה ויש בה לחוק להשלימה לארבעה, ר"מ סבר חוקקין להשלים

”כי פליגי ביש ברגליה ג’ וגבוהה עשרה ואין רחבה ארבעה ויש בה לחוק להשלימה לארבעה, ר”מ סבר חוקקין להשלים”

לשיטת הריטב”א דגם כשיש רוחב ד’ טפחים בגובה עשרה בעי’ חוקקין כדי שיהיו המזוזות ישרות, ולדעת הרא”ה (שהובא בריטב”א) דוקא בכה”ג שיש רוחב ד’ טפחים בגובה עשרה

טפחים אמרי’ חוקקין

עירובין דף י"א ע"ב

רחבה

חצר

מבוי

חצר

קורה

לחי

רשות הרבים

4-1027 © כל הזכויות שמורות

"בית שמאי אומרים לחי וקורה"

עירובין דף י"א ע"ב

© כל הזכויות שמורות 1027-5

"ובית הלל אומרים או לחי או קורה"

דעת בית שמאי

עירובין דף י"א ע"ב
משניות פרק א' משנה ב'

דעת בית הלל

"אמר רבי עקיבא, על זה ועל זה נחלקו"